

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2011

Μάθημα: Αρχαία Ελληνικά

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: 24 Μαΐου 2011 7.30 - 10.00

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4) ΣΕΛΙΔΕΣ

**Η πρώτη σελίδα του τετραδίου απαντήσεων να χρησιμοποιηθεί
για την άσκηση της ορθογραφίας.**

I. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

A. Διδαγμένα κείμενα για μετάφραση (μονάδες 30)

(α) Καὶ γὰρ δὴ καὶ πολὺ μείζων κίνδυνος ἐν τῇ τῶν μαθημάτων ὦνῃ ἢ ἐν τῇ τῶν σιτίων. σιτία μὲν γὰρ καὶ ποτὰ πριάμενον παρὰ τοῦ καπήλου καὶ ἐμπορίου ἕξεστιν ἐν ἄλλοις ἀγγείοις ἀποφέρειν, καὶ πρὶν δέξασθαι αὐτὰ εἰς τὸ σῶμα πιόντα ἢ φαγόντα, καταθέμενον οἴκαδε ἕξεστιν συμβουλεύσασθαι, παρακαλέσαντα τὸν ἐπαίοντα, ὅ τι τε ἐδεστέον ἢ ποτέον καὶ ὅ τι μὴ, καὶ ὅποσον καὶ ὅποτε· ὥστε ἐν τῇ ὦνῃ οὐ μέγας ὁ κίνδυνος· μαθήματα δὲ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ ἀγγείῳ ἀπενεγκεῖν, ἀλλ' ἀνάγκη, καταθέντα τὴν τιμὴν, τὸ μάθημα ἐν αὐτῇ τῇ ψυχῇ λαβόντα καὶ μαθόντα ἀπιέναι ἢ βεβλαμμένον ἢ ὠφελημένον.

Πλάτωνος *Πρωταγόρας* κεφ. Ε'

(β) Ξυνελὼν τε λέγω τὴν τε πᾶσαν πόλιν τῆς Ἑλλάδος παιδευσιν εἶναι καὶ καθ' ἕκαστον δοκεῖν ἂν μοι τὸν αὐτὸν ἄνδρα παρ' ἡμῶν ἐπὶ πλείστ' ἂν εἶδη καὶ μετὰ χαρίτων μάλιστ' ἂν εὐτραπέλως τὸ σῶμα αὐτάρκες παρέχεσθαι. καὶ ὡς οὐ λόγων ἐν τῷ παρόντι κόμπος τάδε μᾶλλον ἢ ἔργων ἐστὶν ἀλήθεια, αὐτὴ ἡ δύναμις τῆς πόλεως, ἣν ἀπὸ τῶνδε τῶν τρόπων ἐκτησάμεθα, σημαίνει. μόνη γὰρ τῶν νῦν ἀκοῆς κρείστων ἐς πείραν ἔρχεται, καὶ μόνη οὔτε τῷ πολεμῶ ἐπελθόντι ἀγανάκτησιν ἔχει ὑφ' οἴων κακοπαθεῖ οὔτε τῷ ὑπηκόῳ κατάμεμψιν ὡς οὐχ ὑπ' ἀξίων ἄρχεται.

B. Αδίδακτο κείμενο για μετάφραση (μονάδες 25)

Λακεδαιμόνιοι δὲ τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος καὶ οἱ ξύμμαχοι πλὴν Κορινθίων στρατεύσαντες ἐς τὴν Ἀργεῖαν τῆς τε γῆς ἔτεμον οὐ πολλὴν καὶ σῆτόν τινα ἀνεκομίσαντο ζεύγη κομίσαντες, καὶ ἐς Ὀρνεὰς κατοικίσαντες τοὺς Ἀργείων φυγάδας καὶ τῆς ἄλλης στρατιάς παρακαταλιπόντες αὐτοῖς ὀλίγους, καὶ σπεισάμενοί τινα χρόνον ὥστε μὴ ἀδικεῖν Ὀρνεάτας καὶ Ἀργεῖους τὴν ἀλλήλων γῆν, ἀπεχώρησαν τῷ στρατῷ ἐπ' οἴκου. ἐλθόντων δὲ Ἀθηναίων οὐ πολλῶ ὕστερον ναυσὶ τριάκοντα καὶ ἑξακοσίοις ὀπλίταις, οἱ Ἀργεῖοι μετὰ τῶν Ἀθηναίων πανστρατιᾶ ἐξελθόντες τοὺς μὲν ἐν Ὀρνεαῖς μίαν ἡμέραν ἐπολιόρκουν· ὑπὸ δὲ νύκτα ἀύλισαμένου τοῦ στρατεύματος μακρὰν ἐκδιδράσκουσιν οἱ ἐκ τῶν Ὀρνεῶν. καὶ τῇ ὑστεραῖα οἱ Ἀργεῖοι ὡς ἦσθοντο, κατασκάψαντες τὰς Ὀρνεὰς ἀνεχώρησαν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ὕστερον ταῖς ναυσὶν ἐπ' οἴκου.

Θουκυδίδου *Ἱστορίαι* VI 7 (διασκευή)

Λεξιλόγιο

ζεύγος = ζευγάρι ζώων

σπεισάμενοι: ἀπὸ το σπένδομαι = συνάπτω σπονδές, συνθήκη

αύλιζομαι = στρατοπεδεύω, στήνω καταυλισμὸ

Γ. Αδίδακτο κείμενο για ορθογραφία (μονάδες 10)

Ξενοφώντος *Πόροι ἢ περὶ προσόδων* V 1

Δ. Παρατηρήσεις στο αδίδακτο κείμενο για μετάφραση (μονάδες 20)

1. α. **στρατεύσαντες:**

Να γράψετε τον αντίστοιχο τύπο στον ενεστώτα και το μέλλοντα στην ίδια φωνή.

(μονάδα 1)

β. **ἀνεκομίσαντο:**

Να γράψετε το β' πρόσωπο ενικού της οριστικής ενεστώτα και παρατατικού στην ίδια φωνή.

(μονάδα 1)

γ. **ἀδικεῖν:**

Να γράψετε τον αντίστοιχο τύπο στον αόριστο και παρακείμενο στην ίδια φωνή.

(μονάδες 1)

δ. **έξελθόντες:**

Να γράψετε το γ' πρόσωπο ενικού της οριστικής και προστακτικής στον ίδιο χρόνο και την ίδια φωνή.

(μονάδα 1)

ε. **έπολιόρκουν:**

Να γράψετε το γ' πρόσωπο πληθυντικού της υποτακτικής και ευκτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή.

(μονάδα 1)

2. α. **πολλήν, λίγους:**

Να γράψετε τα παραθετικά των πιο πάνω τύπων (μονολεκτικούς τύπους), διατηρώντας αμετάβλητα την πτώση, τον αριθμό και το γένος.

(μονάδες 2)

β. **φυγάδας, παρακαταλιπόντες, τινά, στρατῶ, ναυσί, όπλίταις, έπολιόρκουν, ήσθοντο:**

Να μεταφέρετε τους πιο πάνω κλιτούς τύπους στον αντίθετο αριθμό.

(μονάδες 4)

3. **τοῦ χειμῶνος, ές τήν Άργείαν, τῆς (τε) γῆς, άλλης, αύτοῖς, τῶ στρατῶ, Άθηναίων, αύλισαμένου:**

Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους πιο πάνω τύπους (είναι υπογραμμισμένοι στο αδίδακτο κείμενο).

(μονάδες 4)

4. Αφού εντοπίσετε τις **δύο** δευτερεύουσες προτάσεις του κειμένου:

α. Να τις γράψετε στο τετράδιο απαντήσεων.

β. Να τις αναγνωρίσετε (είδος, εισαγωγή, εκφορά).

(μονάδες 5)

Ε. Μεταφορά νεοελληνικού κειμένου στα αρχαία ελληνικά:

(μονάδες 5)

Εάν είχα χρήματα, θα πλησίαζα κάποιον από τους σοφιστές για να γίνω και ο ίδιος σοφός. Τώρα όμως είμαι φτωχός και πρέπει όλη μέρα να εργάζομαι στους αγρούς.

Λεξιλόγιο

πλησιάζω = προσέρχομαι

II. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

(μονάδες 10)

1. – Γέλασε εκείνος και είπε: «Ναι, μα τους θεούς, Σωκράτη ἵ γιατί κρατά για τον εαυτό του μόνο τη σοφία, δεν τη δίνει και σε μένα.–Μα για το όνομα του Δία, είπα εγώ, φτάνει να του δώσεις λεφτά και να τον πείσεις και θα κάμει και σένα σοφό.
–Μακάρι, είπεν εκείνος, ω Δία και θεοί, τούτο να ήταν μονάχα ἵ θα έδινα όλη την περιουσία και τη δική μου και των φίλων μου ἵ μα για τούτο ακριβώς έρχομαι τώρα σε σένα, να του μιλήσεις για μένα. Γιατί εγώ και πολύ νέος είμαι και ούτε είδα ποτέ μου τον Πρωταγόρα ούτε τον άκουσα ἵ την πρώτη φορά που ήρθε εδώ ἵμουν ακόμη παιδί. Όλοι όμως, Σωκράτη, τον επαινούν και λένε πως είναι πολύ ικανός να μιλά ἵ τι καθόμαστε λοιπόν και δεν πηγαίνομε να τον βρούμε, πριν βγει; ἵΌπως άκουσα μένει στου Καλλία, του γιου του Ιππονίκου ἵ μόνο ας πηγαίνομε.
–Και εγώ είπα: Ας μην πάμε ακόμη, καλέ μου, εκεί ἵ είναι νωρίς ἵ ας βγούμε εδώ έξω στην αυλή, και ας χασομερήσομε κάνοντας γύρους, ωσότου φέξει ἵ τότε πηγαίνομε. Ο Πρωταγόρας άλλωστε μένει μέσα τον περισσότερο καιρό, ώστε μην ανησυχείς, θα τον βρούμε, όπως φαίνεται, εκεί.

Πλάτωνος *Πρωταγόρας* κεφ. Β ἵ

Στο πιο πάνω απόσπασμα ο Σωκράτης και ο Ιπποκράτης εκφράζουν **δύο** διαφορετικές στάσεις απέναντι στο σοφιστή Πρωταγόρα.

Να αναφέρετε αυτές τις δύο διαφορετικές στάσεις τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με στοιχεία από το κείμενο (**δύο** για την κάθε περίπτωση).

(μονάδες 6)

2. Ξυνελών τε λέγω τήν τε πᾶσαν πόλιν τῆς Ἑλλάδος παιδευσιν εἶναι καὶ καθ' ἕκαστον δοκεῖν ἄν μοι τὸν αὐτὸν ἄνδρα παρ' ἡμῶν ἐπὶ πλείστ' ἄν εἶδη καὶ μετὰ χαρίτων μάλιστ' ἄν εὐτραπέλως τὸ σῶμα αὐταρκες παρέχεσθαι.

Θουκυδίδου *Ἱστορίαι* II 41

Να αναφέρετε και να εξηγήσετε **δύο** χαρακτηριστικά του Αθηναίου πολίτη που προβάλλονται στο πιο πάνω απόσπασμα (I A (β), σελ. 1).

(μονάδες 4)

-ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ-